

Kurzus kódja(i): FLMD-312:48

Kurzus címe: A zsidóüldözés és a holokauszt ábrázolása a magyar filmben

Tanár neve: Gelencsér Gábor

Kurzus időpontja, helye: Hétfő, 13:00–14:30, -137-es terem

Kurzus típusa: szeminárium

Kurzus leírása: Az 1945 utáni magyar film történetében folyamatosan jele van a zsidóüldözés és a holokauszt történetének bemutatása. A holokauszt ábrázolása sajátos és egyetemes érvényű művészetelméleti kérdésekkel szembesít, míg Magyarország társadalmi helyzete politikailag határolja körül a témakört. A félév során e két szempontrendszer mentén tekintjük át az időszak különböző karakterű filmjeit.

Témák és filmek:

1. Bevezetés
2. A családi filmezés archív nézőpontja (Forgách Péter: *Az örvény – Privát Magyarország X.*, 1996)
3. Ötvenes és hatvanas évek: zsidóüldözés és baloldaliság (Máriássy Félix: *Budapesti tavasz*, 1955; Herskó János: *Párbeszéd*, 1963)
4. Hatvanas évek: modernista inzertek (Jancsó Miklós: *Oldás és kötés*, 1963; *Így jöttem*, 1965)
5. Az emlékezés és az emlékezet filmje: Jancsó Miklós Jelenlét-trilógiája (*Jelenlét*, 1965; *Második jelenlét*, 1976; *Harmadik jelenlét*, 1986)
6. Az asszimiláció drámája (Szabó István: *Apa*, 1966; *A Napfény íze*, 1999)
7. A lelkiismeret drámája (Fábri Zoltán: *Utószezon*, 1967)
8. Vérvád-narratívák (Erdély Miklós: *Verzió*, 1979/1986; Elek Judit: *Tutajosok*, 1989)
9. Dokumentumfilmek (Nádasy László: *Éva A. 5116*, 1964; Gazdag Gyula: *Társasutazás*, 1985)
10. A gyermek motívuma/nézőpontja (Gyöngyössi Imre – Kabay Barna: *Jób lázadása*, 1983; Szántó Erika: *Elysium*, 1986)
11. Az ábrázolhatóság határai (Jeles András: *Senkiföldje*, 1993; Nemes Jeles László: *Türelem*, 2007)
12. A holokausztfilm mint műfaj (Koltai Lajos: *Sorstalanság*, 2005)
13. ZH

Kurzus teljesítésének követelményei:

- a filmek óráról-órára történő feldolgozása (az óra elején megírt filmismereti teszt három alkalommal hagyható ki vagy háromszor lehet sikertelen)
- ZH az órák anyagából, a filmekből és a kötelező irodalomból; időpontja: dec. 8., hétfő, 13.00–14.30 (utolsó óra)
- házi dolgozat: a feldolgozott filmek egyikének önálló elemzése; terjedelem: 8.000–12.000 karakter; leadási határidő (printben): dec. 8. (utolsó óra)
- értékelés: dec. 15., 10–12 óra, 250 t.

Kötelező irodalom: Baer, Ulrich: Helyet az emlékezetnek – holokauszt-fényképészet és a tájképi hagyomány. *Enigma*, 2003/37–38.

K. Horváth Zsolt: Az emlékezés nulla foka. A képi jelentéstulajdonítás etikai/történeti többlete Jancsó Miklós „zsidó témájú” dokumentumfilmjeiben, *Metropolis*, 2001/3,

Kertész Imre: Hosszú, sötét árnyék; A holocaust mint kultúra. In: Uő: *A gondolatnyi csend, amíg a kivégzőosztag újra tölt. Monológok és dialógok*, Magvető, Budapest, 1998, 74–102.

Lanzmann, Claude: *Soah*, Kossuth, Budapest, 1999.

Murai András: Akkor és ott. Megkülönböztetés és folytonosság a holokauszt és a magyar közelmúlt filmes reprezentációjában, *Pannonhalmi Szemle*, 2005/2.

Schein Gábor: Holokauszt: képirás. Jeles András: Senkiföldje, *Metropolis*, 2004/4.

Surányi Vera (szerk.): *Minarik, Sonnenschein és a többiek. Zsidó sorsok magyar filmen*, Magyar Zsidó Kulturális Egyesület, Szombat folyóirat, Budapest, 2001.

Tordai Zádor: Történelem és emlékezés határán. *Shoah, Filmvilág*, 1989/11.
